

ВОЈО Ђ. СРЗЕНТИЋ

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ БРДА

БРДА – ПЕТРОВАЦ НА МОРУ
2020.

ВОЈО Ђ. СРЗЕНТИЋ
ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ БРДА

Copyright © Војо Ђ. Срзентић,
Друштво за културни развој „Бауо“
Петровац на Мору, 2020.

ВОЈО Ђ. СРЗЕНТИЋ

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ БРДА

БРДА – ПЕТРОВАЦ НА МОРУ
2020.

*Мени је допало у задатак да „сјавим на папир“
све о чему сам од старијих предака чуо, посебно
приче које су ми причали уз оњишће и јесме
које су се преносиле с кољена на кољено у нашем
селу Брда на обронцима Пашировске јоре*

Аутор

САДРЖАЈ

Рајко Јоличић

Уз рукопис „Да се не забораве Брда“

Воја Ћ. Срзентића из Паштровића9

Рајко Јоличић

Да се не забораве Брда11

Село Брда и наши преци17

Кастел Јањевац.19

Страдања кроз времена21

Учешће наших предака у ратовима27

Златна медаља од Кемал-паше35

Пјесме из Паштровића и других крајева
које смо некада пјевали

Пијте вино, мили гости 39

Долећела два сокола иза планине40

У јаблана високога41

Текла вода на валове42

Вишњицица род родила43

Златни куме и сребрни44

Ђевојко, ђевојко, златна јабуко.	45
Ситан камен до камена.	46
Весео је овај данак.	47
Ко вино пије у славу Божју.	48
Лијепо ли је погледати.	49
Бисерна брада, сребрна чаша.	50
Јарко Сунце на огреву.	51
Уз трпезу, низ трпезу.	52
Ој, ђевојко, душо моја.	53
Честита ти круна била.	54
Вазда кад је српска војска.	55
Ој, Паштровска горо.	56
Сјећаш ли се, цуро млада.	57
Мирку Срзентићу.	58
Пјесма о ђевојци из Жупе Никшићке.	60
Кад орлови са брда полете.	63
Паштровска панорама.	64
 Фотографије из породичног албума.	 65
Родослов Војових предака Срзентића.	73
 Биљешка о аутору.	 77

УЗ РУКОПИС „ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ БРДА“ ВОЈА Ђ. СРЗЕНТИЋА ИЗ ПАШТРОВИЋА

Рукопис чувеног хуманисте Воја Ђуровог Срзентића, писан више од двије деценије, прочитао сам са знатижељом и одмах сам промијенио садржај прве реченице. Исправио сам себе, јер је Воја хронику свога племена почео писати прве вечери крај огњишта, док је слушао сиједе старце како бесједе. Није још знао да пише, али је све што је чуо записивао у своме памћењу као драгоцјени грађевински материјал који ће му у седмој деценији живота добро доћи да направи хронику свога племена.

Много тога отишло је у заборав, али оно што је у своју хронику уградио овај добротворни див драгоцјена је грађа која може послужити као идеја за сценарио за драмску причу о горостасима који су по цијелом свијету имали значајна мјеста. Маниром искусног хроничара исписивао је своје сјећање да би на крају дугогодишњег упорног рада и сам себе изненадио цјеловитошћу свога приповиједања, вадећи стрпљиво из своје душе и памћења бисере што их је живот стварао, а вријеме брисало. Имао је чиме да се поноси: његови преци из села Брда били су витешко племе које је витешку част и слободу држало изнад свега. Није му се још увијек испунила жеља да и сам пође у Цариград, свети град у који су одлазили Црногорци у потрази за срећом,

али могао би и сада у музејима пронаћи спомен на свога
Ђеда Ника што је из руку знаменитог Кемал-паше добио
Златну медаљу за храброст, поклон од султана што је из по-
дивљалог мора спасио туристе са брода који је тонуо. Мо-
жда би пронашао потомке својих рођака који су остали у
граду свјетлости.

Овај рукопис је корак на том путу. Зато је хроника
о селу Брду Воја Ђуровог Срзентића хвале вриједан напор
који ће вријеме потврдити. Стога му од срца честитам на
труду и храбрости да у отворени ковчег заборавља похра-
ни причу о својим часним прецима.

Будва,
октобра 2019. године

Рајко Јоличић

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ БРДА

Одакле су дошли становници паштровског села Брда изнад Петровца на Мору не зна се поуздано, јер нема писаних трагова. По предању сачуваном крај огњишта, насељавање је почело још у 13. вијеку, а дошли су са Брда од Никшића. Оно што се зна јесте да су били горостасни и храбри, посвећени својим витешким обичајима, вични оружју, вриједни и добри домаћини који су држали до чести и слободе више но до живота.

Подијељени су у пет братстава којима се и данас зову насеља у овом присојном крају погодном за сточарство које је било веома развијено у шумовитом крају између Црмице и Паштровића. Паштровска планина је у пјесмама опјевана. Да је сачувана историја овога витешког племена, била би чудесна хроника којом би се поносили и Паштровићи и цијело Приморје. Било је спорова на граници са Црмицом, али су их заједно рјешавали судови части којим би се данас држава поносила. Остала су бројна побратимства и кумства са Црмичанима, међусобне удаје и женидбе, па се и данас више црмичких братстава зову рођацима.

Долазиле су и пролазиле војске, настајале су и нестајале краљевине и царевине, ратовало се и гинуло. Готово да није било рата гдје мјештани села Брда, вични оружју,

нијесу учествовали, истичући се храброшћу и вјештином. Војске су зазирале од овог краја и људи спремних да погину за слободу, част и очување свога огњишта.

Расути по бијелом свијету, нема краја гдје нијесу стигли преко мора и океана, стамени и достојанствени, истицали су се и заузимали значајна мјеста у свакој средини.

Завјет да се без питања у кућу прими онај који бјежи, а да се по цијену живота не пусти онај ко бјегунца тјера чували су као светињу. Упамћено је да је у једну кућу утрчао један којег је гонила група наоружаних људи. Бјегунца су пустили, а гонитеље зауставили. Дошло је до обрачуна у коме су изгинули гонитељи и три члана породице. Скривени бјегунац је преживио и отишао својим путем. У кући су му превили ране и држали га све док није оздравио, а нијесу знали ни ко је ни ко га тјера ни зашто.

Хроника племена из села Брда би нестала, однијело би је вријеме у заборав, као што планински поток у позну јесен однесе опало лишће, али како ништа није случајно, тако је и вољом Божјом барем дио хронике села Брда сачуван. Није било ни оловке ни хартије које би од пролазности сачувале оно што је значајно.

Али на чуђење одраслих, један шестогодишњи ђетић, сваке вечери шћућурен крај огњишта, негдје у својој души и памћењу записивао је све што су сиједи старци говорили. Узалуд су ђетићу говорили да иде да спава, он је остајао крај огњишта, и тако годинама.

Ни сањао није да ће то што запамти бити драгоценост свједочанство о једном племену о којем би се романи могли писати. Житеља села Брда највише је било у Цариграду. Стварали су богатство, имали су своје фабрике, трговине и поморске компаније. Размишљали су да се врате у завичај, да напишу историју свога племена, али све је остало на лијепим жељама и евоцирању успомена. Чести ратови пореметили су ток живота, а оно што је било записано у

архивима однијели су земљотреси и запалиле су војске, једном речју – пошло у заборав. Ђетић са огњишта растао је у завичају, а његови преци – праћед, ћед и отац, били су гезде у Цариграду. Његов сан да и сам пође у Цариград није се још увијек остварио, а спријечили су га ратови којих је на овим нашим просторима било превише. Стасао је у горостасног момка, снагом и ликом на своје претке, ведар и насмијан, омиљен у друштву и хуман, спреман да увијек пружи руку. Са осамнаест година први се уписао међу најхуманије људе свијета, дао је своју прву боцу крви и настадио да свуда ће треба засуче рукаве и спасе неке живот. До изласка ове књиге преко стотину пута дао је крв.

Војо Срзентић, ћетић са огњишта, са осамнаест година био је шампион у бацању камена с рамена – традиционалне витешке момачке дисциплине у Црној Гори. И у скоку удаљ нико га није могао надмашити, а имао је и најјачу руку. Са деветнаест година постао је члан боксерског клуба на Цетињу и нада југословенског бокса. Све мечеве добијао је нокаутом у првој рунди. Имао је деветнаест година када је као војник Титове војске у Загребу доживио нокаут од искусног боксера, првака Југославије – Сретеновића. Било је и неке „игре“ за коју Војо није знао. Страх је био да првак државе изгуби од почетника, па је Воју, иначе, неискусни тренер казао да спусти руке и да тек у трећој рунди нападне шампиона који је то искористио и упутио један ударац од кога је Војо пао. Нико га више није могао убиједити да стави рукавице и уђе у ринг. Било је сумње у нерегуларност – није се очито смјело допустити да шампион државе изгуби од неког непознатог Црногорца.

Наставио је да се бави спортом за себе и да редовно даје крв. Постао је чувени возач друмске крстарице – његово возило је најмање кварова имало. Као возач аутобуса обишао је пола свијета, а током његове вожње путници су се осјећали сигурно. Спортске екипе је на сва путовања

искључиво возио Војо Срзентић. Богатство предака однијели су вихори ратова.

Како је вријеме пролазило, све више је размишљао о ономе што је мален, крај огњишта, слушао. Памтио је сваку ријеч. Мислио је да ће неко од учених племеника отети од заборавља макар дио богате историје предака. Но, нико се тога посла није латио. Када је начео пету деценију, ухватио се пера и на бијелој хартији почео да исписује своја сјећања. Почео је да трага по архивима, библиотекама, записујући све што нађе о своме племену. Но, како су у ратовима више пута горели архиви и како је мало тога остало, присјећао се како су му код куће приговарали што не спава, а другови га чудно гледали слушајући како препричава што је слушао крај огњишта.

У зрелим годинама Војо је започео своју прву књигу свјестан велике одговорности. Али разлога за страх није било, јер је све радио маниром озбиљног хроничара и искусног човјека вичног лијепом и тешком занату писања.

Размишљао је како да оправда праћеда Андрију који је млад пошао у Цариград, а за њим је побјегла и његова ћевојка Кана, из истог племена. Тада му је било замјерено што се њом оженио због племенског закона који то није дозвољавао, мада стварно нијесу били ближи рођаци. Изродили су двоје здраве ћеце, Ника и Катину. Нико је постао успјешан са бродовима – вјешт капетан брода. Приче о Нику се сјећао као да је јуче слушао крај огњишта, као и Златне медаље за храброст и хуманост коју је добио од чувенога Кемал-паше. Било је страшно невријеме на мору. Орканска бура бацала је бродове као да су орахове љуске. Сви су бродови успјели да се дохвате копна, осим једног брода са туристима. Туристички брод нашао се у олуји. Огромни таласи оштетили су брод. Вода је улазила из утробе и пунила брод коме је судбина била потапање, а гостима сигурна смрт. Вјешти капетан брода чинио је све да брод

доведе до обале и спасе угледне туристе који су уживали у љепотама обале мора. Када је помислио да нема спаса, појавио се брод са руском заставом и у посљедњем тренутку спасио путнике са брода који је почео да тоне. Капетан турског брода, искусни поморац Сулејман, посљедњи је ушао у брод – важно му је било да спасе туристе, а за себе није бринуо. Када је брод пристао, угледни гости хтјели су да дарују Ника, који им се захвалио, али није хтио да прими поклоне. Нико и Сулејман су се побратимили, а Нико Андријин је за своје хумано дјело добио признање – Златну медаљу, од блиског султановог званичника, чувеног Кемал-паше.

Што све да напишем, како све сложити – размишљао је Војо. Мисли су му се ројиле. Био је истовремено и задовољан и забринут. Учинио је да од заборавља отме оно што је као дијете слушао о свом племену и што је нашао у архивима које су разне војске побиле и отимале, а земљотреси у земљу заоравали.

Присјетио се свога ујака Ива Санковића на кога је био ликом и стасом и снагом момачком. Једног дана када је Иво ко зна који пут побиједио у бацању камена на чувеном сабору гдје су се надметали зорни момци из свих крајева, он је рекао: „Ја више нећу да се такмичим. Замијениће ме мој сестрић Војо.“ Људи су се насмијали, Војо је тада имао свега 16 година. Нормално је да воли свога сестрића, али је претјерао, јер је Војо још био дијете. Но, десило се онако како је Иво казао. Кад је напунио 18 година, Војо је најдаље бацио камен.

Размишљао је често о својим прецима и о сјају Цариграда, сањајући у дугим зимским ноћима да је као праћед Андрија, ће су му се родили ћед и отац, и он пошао тамо. Сјећао се приче како је ћед дуго путовао у Цариград, како је вриједно радио и обогатио се и постао бродовласник у компанији са Машаном Хајдуковићем из Утрга из Црми-

це. Окумили су се, а њима се придружио и Симо Зеновић. Компанија им је била под руском заставом. У Цариград су се вратили и Војов ђед Нико и отац Ђуро.

Своју дивовску снагу Војо никада није користио да би угрозио слабијега. Приче које сам чуо на посетијелима прије него што сам Воја упознао казују како је он спријечио тучу двије групе момака због ђевојке. Једна група момака хтјела је да се бије са мањом групом Паштровића због једне лијепе ђевојке на коју су око бацила двојица зорних момака. Нека ђевојка сама одлучи који јој се момак више допада – предлагали су Паштровићи. Пошто је било очито да јој је Паштровић ближи срцу, дођоши нијесу жељели са тим да се сложе, но су жељели да се употребе песнице. То је било вријеме када се песницама рјешавао спор. Паштровићи су били у мањини, али нијесу успјели да се повуку, по цијену да извуку дебљи крај. Кад се однекуда појавио Војо Срзентић, горостас широких рамена, за главу виши од свих, Паштровиће је Сунце огријало. Оба двије стране прихватиле су Војов приједлог да се помире и заједно почасте, а да ђевојка касније одлучи који јој се момак допада. Момци се помирише и посташе пријатељи, а судбина је хтјела да се ђевојка није удала ни за једног од ове двојице силних момака, него за неког трећега којег је касније упознала. Ривали су постали пријатељи. Слично је било са свађом црмичких момака из Зете. Зећани су били бројнији и хтјели су физички да ријеше увреду коју им је изрекао мало припити Црмичанин. Међутим, докле су виђели Воја, обе групе су одустале од туче, а Војо се придружио Зећанима и извинио се због ријечи која је излетјела припитом Црмичанину.

Ето, ово су биле цртице за портрет нашег хроничара, Воја Ђуровог Срзентића.

Рајко Јоличић

СЕЛО БРДА И НАШИ ПРЕЦИ

Село Брда су, по предању, почела насељавати братства и племена тамо отприлике у 13. вијеку. Доласком на овај простор пет братстава, различите локације добијале су називе према њиховим презименима. Ратови у којима су учествовали остављали су велики траг на становништво овог краја. Готово да није било оружаног сукоба у којем нијесу учествовали, а многи су се, нажалост, и трагично по њих завршавали.

Село Брда добило је име по племену које га је населило. Према предању, ово мјесто се називало Брестовик и није било насељено. Једино кућиште које је постојало и које је после адаптирано налазило се под страном, а касније је било у власништву Васа Стијепова. Сјећам се да сам као дјечак сједио до касно у ноћ уз огњиште, а да је мој отац Ђуро неријетко у гусле свирао и пјевао. Нико Стијепов живио је читав један вијек и од њега сам много запамтио. Овај старац био је духовит и знао је доста о нашем племену. Био је свјестан до задњег часа. Поред њега смо одрастали Јово, Стево и ја, нажалост, једини мушкарци који су се подизали у овом селу. Свака Никова ријеч била је упечатљива. Увијек је напомињао да се преносило с кољена на кољено и да ми, млади, треба да знамо ко смо и одакле нам је поријекло, и

да, ако будемо писмени, „ставимо на папир“, будући да у њихово вријеме није било писмених.

Исто тако, причали су нам и ако је нешто било записано, и то не само о нама него и о свим Паштровићима. То што је било записано изгорело је у манастирима Режевићи и Прасквици када су Италијани похарали Паштровиће и наше манастире у којима је био читав архив наших племена.

Брда су сачињавала пет братства која су као чобани са стоком дошли неђе с Брда од Никшића. Они су причали да је то било неђе у 13. вијеку.

Доласком и задржавањем на овом подручју Паштровићи су их вјероватно прихватили на њихов захтјев, а Паштровски збор им додијелио племство на Банкади. Наша братства су у селу добила посиједе који су им остали до данас. Били су: Чукати (имовина Чукатовина), Никошићи (Подиче њива), Ђуринићи (Ђури њива), Илићи (Илића крш) и Радуловићи, који су изумрли, а који су били на самом Кршу и на посједима према Павловића кршу, Св. Срђу, Битаљевцу и њиви.

Паштровски збор је одлучио да село добије ново име – Брда, по истоименом мјесту одакле су братства дошла. Паштровски збор је, такође, одлучио да се наше племе у Банкади зове Брдско племе, као што је, без промјене, остало и до данас. Касније је збор Паштровића на Дробном Пијеску донио одлуку да се имање испод села додијели нашем племену, а да се пут који води ка Кастел Ластви, данашњем Петровцу, назове улица Никшића и имање Никшића, по истоименом досељеном племену. Подаци о овом имању у улици унијети су у катастар КО Крушевица.

Према казивању и пријему у Паштровиће и у племство, односно Банкаду, као и према потоњем добијању имања и улица с називима, нема никакве дилеме одакле потиче наше племе.

КАСТЕЛ ЈАЊЕВАЦ

Кастел Јањевац се налази на самом врху једне стијене у селу Брда. Овај кастел саграђен је, како се сматра, за време Немањића, у часу њиховог доласка у Приморје с простора Косова и Метохије. Највјероватније да је пут преко Ријеке Црнојевића ка Вирпазару и доље, преко Паштровске горе, био најповољнији за њихова даља освајања. Предање каже да су на селу Брда пронашли погодно мјесто за остваривање својих циљеве. С неповољним условима за опстанак једне породице или војне чете, они су ту сазидали један објекат испод којег и данас постоји скривеница намијењена за чување оружја и хране. У данашњој тврђави постоје јаки волтови између спрата и поткровља, као и зидане пећи за печење хлеба, меса итд. Под кровом и у приземљу могу се виђети такозване пушкарнице и мјеста за осматрање, те се може претпоставити да су служили за одбрану од непријатеља.

Сва ова обиљежја постоје и данас. Овај кастел одолијевао је зубу времена, одржавши се током разних ратова, као и бомбардовања у Другом свјетском рату, када га је италијанска флота с мора гађала и оштетила, али и током земљотреса 15. априла 1979, када су знатно оштећени унутрашњи свод и источни зид.

Не могу да не наведем да је на прагу изнад улазних врата у кастел уклесан камени крст као свједочанство да овај објекат представља духовно здање овога краја, Брда и Паштровића.

СТРАДАЊА КРОЗ ВРЕМЕНА

Ово племе има бурну прошлост. Није било битке ни ратова у овим и прошлим временима у којима нијесмо окрвавили разна бојишта, од Брегалнице преко Балканских ратова и учешћа у црногорској војсци у биткама код Вучјег Дола, па све до Албаније.

С поносом посебно истичем учешће у формирању КПЈ у Петровцу, у њеном раду и припремању устанка против фашистичког покрета у Црној Гори и широм Југославије, ће су ово наше мало село и племе, као и наши племићи из Сотонића (Црмица) масовно учествовали, дајући велики допринос у свим биткама и офанзивама. Зато је ово племе више пута било преполовљено, скоро и уништено, о чему ћу даље говорити, а што сам чуо од старих.

Посебно бих хтио истаћи да је наше племе учествовало у преговорима с угарским краљем Лајошем на Голом Врху. Када су млетачке војне снаге пошле у освајање Котора, командант млетачке војске позвао је у помоћ Паштровиће. Војска угарског краља је тада опљачкала два наша кастела која су нам даровали српски краљ и бугарски цар. Угри су том приликом поубијали Паштровиће, тако да су тада преживјели само дјечаци и наши преци који су одлучили да не иду на преговоре с угарским краљем Лајошем

на Голи Врх, ће се и данас налазе гробнице и кости страдалих. Морам да напоменем да данашњи Паштровићи потичу од тих дјечака који су једини остали живи након покоља угарског краља.

Премда поуздан податак о томе када се ова страхота десила није сачуван, према предању старих вјерује се да је то било 1381. године. У записима се податак не може наћи, а архив који се чувао у Прасквици и Режевићима запаљен је током Другог свјетског рата. Међутим, према биљешци из Историјског архива у Котору зна се да су се поход млетачке војне снаге на Котор и напад угарског краља одвили 1370. године.

Учешће у разним ратовима и биткама против окупатора скупо је коштало наше племе. По одлуци Банкаде, наше племе у Паштровићима добило је надимак Ћуди. Наиме, један наш племеник прије зоре био је на планини Спаси, чувши пушке, оћудио је да ти преговори на Голом Врху не воде ничему добре. Наши људи су већ били пошли ка одредишту, он их је стигао и убиједио да се врате. Испричао им је шта је чуо, те га они послушаше и вратише се.

Када им је дат надимак Ћуди, они су хтјели да имају презиме Ћуда, те се од тада у Паштровићима и у Банкади воде као Ћуди. Умјесто пет братстава који су сачињавали брдско племе сада имамо једно, с презименом Ћуди.

Наши делегати су се посебно истицали обављајући разне задатке и послове постављене од Банкаде: од послова главног канцалијера до службе војвода у којој су се највише издвајали. Нарочит углед уживали су многи наши преци, попут Јована Ћуде, паштровског властелина, потписника уговора с Млечанима 1423. године, или пак Петра Ћуде, који је, примивши ислам, у једном часу био и градоначелник Каира, те је с овог положаја много помагао Банкаду и Паштровиће уопште.

Када је турска војска касније кренула у освајање Цетиња, одбила их је црногорска војска, од које су претр-

пијели огромне губитке, те тако нијесу остварили планирани задатак. У повратку преко наше планине побију се са нашим и дође до употребе ватреног оружја. Наши момци нијесу имали довољно олова и праха, а имали су пушке које су се пуниле с врх цијеви. Кад им је нестало муниције, пунили су со с ексером на врху. Иако су били потиснули непријатеља, Турци су видјели да су наши остали без муниције, те се вратише и побише читаво село. По казивању старих, било је око деведесет наших гробова, те је цијело село било покопано. Једна жена која је била родом из Грбља задесила се у свом роду, а удата је била за нашега претка и бременита. Када је чула за ову погибију на Брдима у Паштровићима, остала је код свог рода да се породи. Родила је мушко дијете, а по предању, остала је у роду ће је подигла сина. Када је одрастао, отишао је у војску. Да ли је ишао у неку војну школу, поуздано се не зна. Наши преци су причали да је у војсци добио чин срзенте, те да поријекло нашег презимена потиче управо од војног чина. Оженио се ђевојком, по причи, из Црмице и с њом је имао два сина. Погинуо је у некој борби. Стари су ми причали да је жена с њихова два сина остала у манастиру Брчели. Највјероватније да су их монаси у манастиру назвали Срзентићи, па им је то презиме остало до данас. Када су постали пунољетни, отишли су из манастира ка Брдима у Паштровиће, ће им је била старина и њихове непокретности.

По казивању старих, манастир им је дао једног коња да нешто потјерају. Када су дошли у Скалу Буковичку, мајци се није ишло напријед, те је молила синове да се врате. На Брдима је вазда било погибије, па се у народу говорило да је ђавоље село. Старији син није одговорио на молбу мајке, те је узео коња и продужио ка Брдима. Млађи син се, међутим, вратио с мајком, јер није хтио да је остави саму, те се тако заједно повратише у манастир. Касније се млађи син населио у Црмици, тачније у Сотонићима.

Исто ми је испричао и стари стриц Андрија Савов Срзентић из Сотонића, тако да је код наших предака и са Брда и из Сотонића његована иста прича. Она непобитно потврђује да нам је предак био исти и да смо од њега ми сви данас постали. А сада да се осврнем на старијег брата – нашег претка с Брда од којег ми потичемо.

Име нашем претку није знао нико од старих. Имао је пет синова који су одрасли на Брдима и ту наставили да живе, а стари су знали њихова имена: Петар, Јован, Лука, Лукша и Вук. Потомци њихови смо данас ми, Срзентићи у Паштровићима. Судбина једног брата, Вука, бијаше да се кућа угаси у битки на Царевом Лазу. Како стоји у документу у архиву на Цетињу, отац и три сина су, борећи се у црногорској војсци, погинули на Царевом Лазу. Осим синова, предак наш имао је и једну ћерку која се никада није удала. Причали су да је читавог живота жалила за браћом. При крају живота читав посјед, осим куће, тестаментом је завјештала сеоској цркви Св. Срђа. Пошто је цио живот туговала, једна већа парцела под дугом страном, ће је излазила са стоком, названа је Кукачића долац, који такође припада цркви Св. Срђа. Остала четири брата имали су породице, тако да ми данас знамо од којег претка ко потиче. Нијесам запамтио све потомке од Луке, Лукше и Јова, али од Петра, од којег и ја потичем, знам све. Петар је имао два сина – Крста и Лаза. Крсто је имао сина Стијепу, Стијепу је имао сина Андрију, а Андрија сина Ника и кћи Катину која је удата за Сава Милова Медиговића. Нико је имао петоро ђеце, два сина Ђура и Бошка и три ћерке Љубицу, удату за Петра Андрића, Олгу, удату за Мила Зеновића, и Гојку, удату за Сава Радовића у Дробнићима. Ђуро је имао шесторо ђеце, пет кћери и једног сина. Бошко је имао двоје ђеце, сина Николу и кћерку Лидију удату за Бранка Блажова, у Медиговићима. Ђурова кћи Драгица удата је у Кажићима, за Божицара, Даница је удата за Луку Ђурашевића, Десе за

Илију Дукића, Славица у Македонију, за Златка Начевског из Битоља, а Анђица у Београд, за Драгана Младеновића. Син Војо имао је сина Ненада и кћерку Невенку, која је уда-та за Бранка Савовића у Буљарици. Ненад није ожењен док ово пишем. Никола, син Бошков, има синове Андрију из првог и Огњена из другог брака.

УЧЕШЋЕ НАШИХ ПРЕДАКА У РАТОВИМА

На војном и политичком пољу наши преци дали су велики допринос, тако да је на улазу у тврђаву Шпањола у Херцег Новом уклесано да је ту херојски погинуо Лазо Вукоов Срзентић. У Котору се налази споменик капетану и хероју Милану Срзентићу који је пљунуо у лице окупатору приликом стријељања када су покушали да му прикрију очи да не би видио своје егзекуторе. У Балканским ратовима, као и током Првог свјетског рата, учествовало је осам наших предака. Неки од њих су за заслуге у борбама добили и велика ордења и посједе у Бару и у Кавадарцу и код Скопља у Македонији. У војсци краља Николе била су три наша претка и они су одликовани ордењем и некретнинама, и то двојица у Бару, а Јово Нико Срзентић, који је био перјаник краља Николе, у Улцињу. Јовов син Илија био је први предсједник општине Улцињ. Риједак интелектуалац у то вријеме, Илија Јово Срзентић дао је велики допринос уређењу Улциња. Илија је имао седморо ђеце – четири сина и три ћерке. Сви су завршили факултет, а син Војо је дипломирао на чак два факултета – Економском и Правном. Нажалост, син Мирко, иначе члан Савеза комуниста Југославије, погинуо је на Београдском универзитету 1935. године, за вријеме студентске побуне од стране жандара.

У часу Мирковог страдања ту се задесио и његов брат Војо, који је први притрчао и пољубио мртвог брата. У Другом свјетском рату учествовала је цјелокупна њихова породица. Васо, најстарији син, био је новинар у Другом свјетском рату и члан Партије. Не зна се мјесто Васове погибије, као што није познато ни ће су његова два сина данас. Војо је послвије Другог свјетског рата постављен на високој функцији у Привреди Југославије Бориса Кидрича. Ту дужност је обављао све до 1952. године, када је ухапшен због Информбироа, иако се оба пута када се састајао с руском делегацијом разилазио с њима, не бивши им наклоњен.

С Титом се састајао два пута и изложио му је план за добијање помоћи из иностранства. Према његовом предлогу, свакој републици требало је по реду и подједнако дати помоћ, с чиме се и Тито био сложио. Када је Стево Крајачић видио да је Војо направио план, није се сложио с тим, већ је сматрао да сву помоћ треба распоредити Словенији и Хрватској. Војо се успротивио, те је дошло до свађе између Воја и Стева Крајачића, којег је Тито много уважавао. Након те свађе, услиједило је хапшење Војово, као Информбировца, да би му се осветили, те је тако Војо провео пет година на Голом отоку. Одмах након одслужења казне Војо је пензионисан. Нико, четврти брат и борац Прве пролетерске бригаде из рата је изашао као пуковник. Године 1948. определијелио се за Резолуцију Информбироа и извршио је самоубиство у затвору у Билећи.

Сада је ред казати неколико ријечи и о другим нашим Срзентићима који су се такође борили у Балканским ратовима, као и у Првом свјетском рату. Јово Перов одликован је Карађорђевог звијездом, медаљом Обилића, француским орденом Легије части, као и златним орденом краља Николе. Павлу Срзентићу додијељена је Обилића медаља. Нико Андријин и мој ђед одликовани су орденом Легије части, а затим и златним орденом од Кемал-паше, за спасавање јед-

ног путничког турског брода. Нико је у то вријеме био један од моћнијих пословних људи у Цариграду. Крстарећи морем, видео је да турском броду пријети потонуће, те је пришао и све путнике спасио сигурне смрти. О Нику и његовој заслуги постоји запис у турском архиву. До тог документа сам и сâм дошао. Иначе, наш праћед Андрија, који је у Цариград отишао још као врло млад, постао је велики бизнисмен. С кумовима Машаном Хајдуковићем из Утрга (Црмица) и Симом Зеновићем имао је бродску компанију. Њихова фирма била је регистрована код неке руске компаније.

Када је Црна Гора објавила рат Турској онда је већина наших бизнисмена била протјерана из Турске, а међу њима и мој ћед Нико с цијелом породицом, без обзира што су он, син Ђуро и ћерка Љубица рођени у Цариграду.

Сва ушпаревина и читав капитал – покретна и непокретна имовина, као и новац и злато који су се налазили у цариградским банкама и трезору, били су заплијењени од стране нове власти – младотурака, који су свргли стару власт и успоставили нову, којој је сада Црна Гора објавила рат. Прије свега овога ћед Нико је дао велики новац Стеву и Раду Томову Греговићу да га донесе мојој баби која је с ђецом живјела на Брдима. Тај новац никад није предат, тако да је ћед Нико остао без ичега, што од Турске, што од наших, у које је имао велико повјерење будући да су они били адвокати у Цариграду и повјереници наших исељеника у Турској. Паре које су биле послате биле су намијењене за исплату наших радника из Паштровића и Црмице који су радили код ћеда Ника.

Услиједили су ратови и ћед се прикључио црногорској и српској војсци у одбрани Црне Горе и Србије. Када се завршио рат ћед се вратио кући у Петровац, ђе је имао огромно имање и кућу „на Блок“ у Петровцу. Ту, на данашњем Радановића имању, живјела му је породица – баба Анђица с ђецом. Многи Паштровићи и Црмичани радили

су код њега у компанији, а како им није био исплатио зараде које су остварили код њега у Цариграду, да не би остао дужан, одлучио је да имање и кућу прода Иву Радановићу, који је тад био дошао из Америке. Од остатка новца купио је дио имања у планини, уз саму границу с Црном Гором, односно с Црмицом. Убрзо је извадио пасош и добио визу за пут у Америку куда су се многи наши, трбухом за крухом, упутили. Ђед је имао бројну породицу – петоро ђеце и жену. Њих је требало хранити и подизати, а сва богатства и капитал били су остали у Турској. Није више имао право повратка у Цариград, а како му његови земљаци нијесу вратили новац, није имао другог излаза до да се упути у Америку.

У то вријеме, око 1921. године, мој ђед Марко Ников Греговић и Стево Савов Павловић, ђедов брат од тетке по мајци, одлучили су да пјешнице, преко планине, оду на Цетиње. Тада није било другог превоза, а тамо су их чекали завршени папири за пут у Америку. Приликом повратка с Цетиња, ђеду је баш неђе близу нашег села позлило, те су га Стево Савов Павловић и Марко Ников Греговић донијели на Брда. Како љекара није било у близини, него тек на Цетињу и у Бару, ђед је непосредно након тога преминуо. Њега су сахранили, а ова двојица кренула су пут Америке. Моја баба Анђица остала је сама с ђецом, међу којима је мој отац Ђуро био најстарији. Била му је у то вријеме 17. година. Али, не лежи враже, недуго послје смрти ђеда Ника разбољела се и баба Анђица. Покушали су да је лијече, али од силног стреса и бриге због удеса цијела породице – у недалекој прошлости били су једна од најбогатијих породица у Паштровићима и у Цариграду, а затим, преко ноћи, остали без ичега – као и мужевљеве смрти, баби није било лијека, те је умрла.

Најмлађи од ђеце био је мој стриц Бошко. Имао је непуне три године када је остао без мајке. Мог оца снашле су велике муке.

Баба Иваница, која је била неудата и даљна рођака мојега ђеда Ника, живјела је врло сиромашно. Прискочила је у помоћ да спасе стрица и сестре које су такође биле врло младе. Баба Анђица је била родом од Вуковића с Пријеворца, ћерка Ива Ђурова. Они су били велика породица, тако да нијесу били у нарочитој финансијској могућности да им помогну. Мој отац је убрзо почео да ради и надничити од Куфина до Бабина Вира, коме је што требало. Од већих послова које је радио треба истаћи изградњу двора-љетњиковца у Милочеру. С двије мазге преносио је материјал за потребе изградње двора. Током бетонирања канала изворских ријека у Буњаричком пољу с истим мазгама вукао је материјал од Шаптине и Попова села до мора. Поред тога, радио је и на ископима фоша, односно канала. Причао ми је да су биле велике зиме и да су им се руке смрзавале када су земљу утоварали у вагоне, те је немало радника напустило работу, а он је морао да остане да ради, јер није имао куд – морао је да подиже брата и сестре. За то вријеме, код куће је баба Иваница подизала стрица Бошка и моје тетке. Радила је на имању и гајила стоку не би ли домаћинство опстало. Обрађивали су свако парче земље, од Ливада на граници са Црмицом до Петровца. Како су тетке одрастале, тако су притицале у помоћ баби и брату Ђуру, који их је потом и удавао. Љубица се удала за Пера Андрића у Буњарици. Осјетивши потребу за женидбом, Ђуро је 1937. за жену узео Љубицу, кћи Марка Милова Санковића из Тудоровића и с њом је засновао породицу. Убрзо након тога, мој отац Ђуро удао је и сестру Олгу за Мила Зеновића у Режевићима. Већ 1940. године родила се Драгица, прво дијете у Ђуровој породици. Непуну годину послје рођења ћерке Драгице избио је Други свјетски рат. Као активан члан Партије он ступа активно и организовано с братом Бошком и супругом Љубицом, сврставајући се у њене редове. На позив Партије учествовали су на Три-

наестојулском устанку на Вирпазару, одакле су се дијелили даљи задаци Партије. Када се на Ограђеници формирао Паштровски одред с доста мјештана, Бошко и Ђуро су били враћени на територију Паштровића ради одбране и заштите села. У одреду паштровских партизана било је наших сељана, Бошко, Ђуро, Петар и Јаков Срзентић, као и Нико и Лука Павловић. Паштровски одред је ослободио затворенике након тешке битке на Куфину, Крушевици и на Паштровској гори, као и у Петровцу и на Лазарету. Овај одред остварио је велики успјех и током напада на големи италијански логор у Бару, ђе су били заробљени већином жене и ђеца из Паштровића и Спича. Након тешке борбе која је трајала два дана и двије ноћи одред је ослободио логораше. У том логору била је и моја мајка Љубица с малољетном ћерком Драгицом. Кад је дошла кући, мајка је заједно с нашим женама из села пружала помоћ борцима, достављајући им храну на планину, ђе је био главни штаб паштровског одреда. Уз моју мајку борцима одреда помагале су Анђелика С. Срзентић, рођена Павловић, и Јела Павловић, рођена Вуковић. Оне су сваку ноћ борцима достављале храну и одређена тајна обавјештења куда се креће непријатељ. Бошка и Ника Павловића су несретним случајем и дијелом због шпијуна били заробили четници, који су их затворили у Жуковици – четничком затвору, ђе су их тукли и мучили разним предметима и кундацима од пушака. Стриц Бошко је од снажних удараца изгубио вид, а тешко пребијеном Нику је кундаком пушке с бутине на нози скинут комад меса, те му је удубљење на том мјесту остало до краја живота.

Послије ослобођења 1945. године, по директиви Партије, услиједило је чишћење и хватање непријатеља на подручју наше Паштровске горе. Командир акције био је Нико С. Павловић, а учествовали су и наши Срзентићи – Ђуро, Бошко и Петар Јакобов, који је био рањен током ак-

ције на Паштровској гори, тачније на Преслу код Добруна, када је хтио да двојицу непријатеља ухвати живе, али му није успијело. Они су га први примијетили и ранили мало испод срца, али је издржао, излијечио се и дочекао дубоку старост. Послије ових акција Ђуро и Бошко били су распоређени на радним акцијама изградње жељезничке пруге Шамац–Сарајево и Никшић–Титоград. Ђуро се послје радне акције вратио кући да се стара о бројној породици. Радио је у новоформираним предузећима – Тунелоградњи, Бентониту и касније на одржавању пута Титоград–Петровац, одакле је и пензионисан. Умро је 1973. године. Његов брат Бошко је по доласку с радних акција склопио брак с Десом Николић из Никшића. Радио је у предузећима у Петровцу, ће се и пензионисао. Умро је 2006. године.

ЗЛАТНА МЕДАЉА ОД КЕМАЛ-ПАШЕ

Нико Андријин Срзентић из мјеста село Брдо у Паштровићима рођен је у Цариграду. Заволио је бродове и у бродарској компанији свог оца Андрије био је један од најспособнијих заповједника брода. Његова умјешност и храброст спасиле су препун брод туриста из цијелог свијета који су уживали у крстарењу чудесно лијепом обалом. Заповједник брода је био искусни бродар Сулејман.

У повратку брода у луку наступило је јако невријеме. Искусни капетан се добро борио и брод приближио луци, али је невријеме оштетило пловило. Вода је почела кроз пукотину из утробе брода да надире. Искусни капетан Сулејман видео је црну судбину. Није га била брига за његов живот, али је размишљао што ће људи говорити. Повео је угледне туристе из разних земаља свијета који су добро платили, што ће то значити за његову породицу и државу? Но, како нема смрти без судњег дана, појавио се брод који је из луке испловио према њима. Брод спасилац возио је Нико Андријин Срзентић. Ризикујући, пришао је броду који је већ био почео да тоне. Са својом посадом пребацивао је туристе на свој нови и већи брод, молећи Бога да спасе све људе. Није знао никога ни ко је он нити чији је брод.

Капетан Сулејман је радио као вук убацујући људе у спасилачки брод. Када је посљедњи туриста ушао у брод, ускочио је и капетан Сулејман. Препознао је Ника и загрлили су се. Није могао доћи до ријечи. Само је изговорио – Хвала ти, брате!

Угледни туристи питали су ко је спасилац. Нико из Црне Горе – одговорио је капетан брода. Сулејман и Нико побратимили су се.

За Никово дјело се брзо прочуло, објавиле су то и новине, а један од најближих Сулејманових веледостојника, знаменити Кемал-паша, предао је Нику Андријином Срзентићу највеће одликовање од султана – Златну медаљу за храброст.*

* Документ о овом подвигу се чува у Државном архиву у Сплиту.

ПЈЕСМЕ ИЗ ПАШТРОВИЋА
И ДРУГИХ КРАЈЕВА КОЈЕ СМО
НЕКАДА ПЈЕВАЛИ

ПИЈТЕ ВИНО, МИЛИ ГОСТИ
Традиционална

Пијте вино, мили гости, није вода то,
Н'о је вино кратошија која премеће,
Преметнуће старог свата, све је мене страх.
Нека меће и премеће, њега није страх.

ДОЛЕЋЕЛА ДВА СОКОЛА ИЗА ПЛАНИНЕ

Традиционална

Долећела два сокола иза планине,
Они носе двије ките гране маслине,
Па падоше на дворове домаћинове,
Са срећом ти домаћине ово весеље.
Хвала вама соколови, било са срећом.
Соко има златно перо, па се дичи с њим,
А ја с вама пријатељи, па имам са ким.

У ЈАБЛАНА ВИСОКОГА

Традиционална

У јаблана високога,
Доста листа зеленога
И цвијета шаренога,
Ту ми овце пландовале,
А ђевојке ладовале.
Јаблан дрво проговара:
Бјеле овце све продајте,
А ђевојке поудајте,
Само једну оставите,
Да је танка и висока,
Очи црне коса плава,
Да на моме срцу спава.

ТЕКЛА ВОДА НА ВАЛОВЕ

Традиционална

Текла вода на валове,
Ој, јаворе, зелен боре,
Куд је текла, куд се ђела,
Ој, јаворе, зелен боре,
Морни коњи и сватови,
Ој, јаворе, зелен боре,
Ђе су били те су морни,
Ој, јаворе, зелен боре,
Били момку за ђевојку,
Ој, јаворе, зелен боре,
Је ли каква та ђевојка,
Ој, јаворе, зелен боре,
Јес' велика ка' јелика,
Ој, јаворе, зелен боре,
И румена ка јабука,
Ој, јаворе, зелен боре,
А лијепа као вила,
Дабогда нам сретна била.

ВИШЊИЧИЦА РОД РОДИЛА

Традиционална

Вишњичица род родила,
Од рода се саломила,
Нема вишњу ко да бере,
Само момче и ђевојче,
Испод стида момче вели,
Дај, ђевојко, једно око,
А што ће ти једно око,
Кад ти могу оба дати,
Оба ока и ђевојка.

ЗЛАТНИ КУМЕ И СРЕБРНИ
Традиционална (краљу Николи)

Златни куме и сребрни,
Лијепо ли сјаш,
Више ваља глава твоја
И твој поштен глас,
Н'о нечије златне токе
И свилен појас.

ЂЕВОЈКО, ЂЕВОЈКО, ЗЛАТНА ЈАБУКО
Традиционална

Ђевојко, ђевојко, златна јабуко,
Волиш ли, љубиш ли, кога од мене.
Не волим, не љубим, никог до тебе,
А по сад, а по сад, нећу ни тебе.
Три су ми, три су ми, мане на тебе,
Прва је, прва је, мана на тебе
Што си ми, што си ми, мален малешан,
Друга је, друга је, мана на тебе
Што си ми, што си ми, блијед преблијед,
Трећа је, трећа је, мана на тебе
Што много, што много, љубиш ђевојке.
Ако сам, ако сам, мален малешан,
Своме сам, своме сам, коњу лакешан,
Што сам, ти што сам, ти блијед преблијед,
Многе сам, многе сам, школе учио,
Што много, што много, љубим ђевојке,
То ми је, то ми је, људска врлина.

СИТАН КАМЕН ДО КАМЕНА

Традиционална

Ситан камен до камена,
Росно цвијеће до кољена,
Послале ме да га берем
И у киту да га китим.
Сама кита проговара:
Берите ме, носите ме,
И у коло понес'те ме,
Недајте ме невјестама,
Н'о ме дајте ђевојкама,
Ђевојке ме лијепо носе,
Љети доба у њедарца,
У њедарца, крај срдашца.

ВЕСЕО ЈЕ ОВАЈ ДАНАК

Традиционална

Весео је овај данак, мој мио Боже,
Када мајка кћер удаје, па се веселе,
Свак се томе весељаше, млада највише.
Још весео овај данак, мој мио Боже,
Ђе 'но отац кћер удаје, па се веселе,
Свак се томе весељаше, млада највише.

КО ВИНО ПИЈЕ У СЛАВУ БОЖЈУ
Традиционална

Ко вино пије у славу Божју,
Слава му Божја вазда помогла,
Слава и сила Бога Господа.

ЛИЈЕПО ЛИ ЈЕ ПОГЛЕДАТИ Традиционална

Лијепо ли је погледати
Ђе сватови редом реде,
Редом реде китом ките,
Међу њима невјестица,
Ни малена ни висока,
Ђеверима до рамена,
Златном куму до клобука,
С младожењом подједнако.

БИСЕРНА БРАДА, СРЕБРНА ЧАША
Традиционална

Бисерна брада, сребрна чаша,
Бисер се рони, у часу пада,
Свако му зрно по дукат ваља,
А сиједа брада три бјела града.

ЈАРКО СУНЦЕ НА ОГРЕВУ

Традиционална

Јарко Сунце на огреву 'оће да огре'е,
Млада Јела на крећање 'оће да иде,
Мајка јој се смјерно моли још да не иде.
'Оћу мајко, 'оћу мила, вријеме ми је,
Драги ми је поручио дома да идем.

УЗ ТРПЕЗУ, НИЗ ТРПЕЗУ
Краљу Николи

Уз трпезу, низ трпезу, сиви соколе,
На трпезу златна чаша, вина пунана,
Попиј нам је златни куме, нека ти је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен глас.

ОЈ, ЋЕВОЈКО, ДУШО МОЈА
Традиционална

Ој, ћевојко, душо моја,
С чим миришу њедра твоја,
Или дуњом ил' неранцом,
Или струком босиока.
Не питај ме, млад јуначе,
Моја њедра не миришу,
Нити дуњом, нит' неранцом,
Нити струком босиока,
Него душом ћевојачком.

ЧЕСТИТА ТИ КРУНА БИЛА
Паштровићи из Америке краљу Николи

Честита ти круна била,
Дјелима ти окићена,
Паштровићи то ти желе,
Преко бурна океана,
На ти ова сабља бритка,
Америчког новог кова,
Бог ти с њоме маха дав'о,
И пут право до Косова,
А кад згодан часак куцне,
На миг твој смо краљу први,
Све за српство жртвовали,
И посљедњу капи крви.

ВАЗДА КАД ЈЕ СРПСКА ВОЈСКА Традиционална

Вазда кад је српска војска
У походе одлазила,
Боја није замицала.
Ђе нијесам и ја била,
Па и овог пута ја сам
С врх Голиша гледала сам
Ђе се српска с турском силом
По Косову помијеша.
Вук Бранковић, зет Лазаров
Своју душу врагу даје,
Мурату се обећаје
Да ће издат домовину,
Лазареву царевину,
Па по бици султан њему
Лазареву круну дати.
Лазар има другог зета,
Дичног сина Обилића,
Што на српску круну мисли.

ОЈ, ПАШТРОВСКА ГОРО
Традиционална

Ој, паштровска горо пуста,
Не остала никад пуста,
Н'о све горе гушћа била,
Ти си моју главу крила,
По цијели мјесец дана,
Од шпијуна и жандара,
Нек' ти пијевци поју славу,
Ја у Вељу стојим главу,
Поред тога брдо што је,
То се Мали соко зове.

СЈЕЋАШ ЛИ СЕ, ЦУРО МЛАДА
Традиционална

Сјећаш ли се, цуро млада,
Маслинова густа лада,
Кад сједјесмо у присоје,
Ја ћердане бројам твоје,
А ти мене ко у шали,
Називаше враже мали.

МИРКУ СРЗЕНТИЋУ

Ауторска

Бијела је кликнула вила
Са Ловћена, високе планине,
Са највеће те наше светиње,
Одјекују брда и долине,
Глас се чује у Зецке долине,
Тутујући проговара вила:
Црногорци, моја браћо мила,
Црна судба вазда вас пратила,
Па и данас над вама се свила,
Око ваших срца обавила,
То највеће уздање и нада,
То нам данас у затвору страда,
У Вишеград у мрачној тамници,
Што ја слично Селимбеговици.
Студенти са разлије' страна
Не боје се ни крви ни рана,
То бијеше у времена стара,
За вријеме азијскога цара,
Кад његова пуцаше канџија,
За вријеме срамније' дахија.
Студенти се од крви не боје,
Већ ко ст'јене пред џандарме стоје,
Предмете су побацали разне,
Руке су им остале празне,

Факултета зида оборише,
Па циглама засуше џандаре,
У том страшном студентском протесту,
Џандари се даше страшном б'јесу,
У то пуче пушка од џандара,
Погоди нам набољег другара,
Ту нам паде и понос и дика,
Убише нам Срзентића Мирка.
Лежи Мирко на потоку крви,
Брат рођени Срзентић Војо
Прискочи му први,
Па му склопи руке око врата
И мртваго пољубио брата:
Брате Мирко, моје десно крило,
Што је тебе на уранку било,
Тебе уби пушка од терора,
Нек за тобом плаче Црна Гора,
Црна Гора, Црвено Приморје.
Падај, падај, нек' свијет се диви,
Твоје име довијека живи
И живјет' ће док буде свијета,
За љепотом момачкога цвјета.

ПЈЕСМА О ЂЕВОЈЦИ ИЗ ЖУПЕ НИКШИЋКЕ
Традиционална

Једно јутро потрефи се,
Цура млада опреми се,
За Никшић се цура спрема,
Од никога сумње нема,
Она иде пут Никшића
Да понесе браћи ића.
Смјерно иде цура млада
Пут Никшића старог града.
Недалеко од Никшића
Срете цура Ферјанчића,
Кад га цура виђе јадна
Уска јој се трефи цада
Па у сама себи збори:
Одакле се, Боже, створи.
Сави руке у сред струка,
Уклони се покрај пута.
Кад Ферјанчић ово виђе
Он цурици ближе приђе,
Да је вељем дође јаду
Питати је стаде младу:
Одакле си цуро млада,
Убило те триста јада.
Али цура смјерно збори,
Ферјанчићу одговори:

Ја сам цура са сред Жупе,
Синовица попа Луке.
Ој, тако ти, цуро, Бога,
Кога имаш од твог рода,
Имам девет Милих брата,
Зла је судба потрефила,
Те су седам у комите,
А два су ми за провику,
У Никшићу у тамницу.
Па што идеш пут Никшића,
Али носиш бараци пића,
Ја ћу ти их напит први.
Баш од твоје чисте крви.
Диже сабљу иза паса,
Више њеног бјелог врата,
Ману сабљом по дохвату
И бијелом њеном врату.
Јадна цура кад изда'ну
Крв обоји ц'јелу цаду.
Н'о Ферјанчић све мишљаше
Да га нико не виђаше,
Н'о га виђе љута злица,
Никчевићу Радојица.
Радојица браћи каже:
Да крвника ухватимо,
Да га жива не пустамо.
И ту браћа сложна бише,
Неке пушке опалише,
Ферјанчића ухватише.
Кад Ферјанчић виђе јаде,
Радојици зборит стаде:

Богом, брате, Радојица,
Ти си српска перјаница,
Ја за брата тебе примам,
А сестара девет имам,
Оне ће ме оженити,
И младог ме удомити.
На то љуто Радојица,
Ја ћу тебе оженити,
Фишек ће ти ћаса бити,
А вијерна љуба твоја,
То ће бити пушка моја.
Радојици пушка кликну,
Ферјанчићу срце цикну.

КАД ОРЛОВИ СА БРДА ПОЛЕТЕ
Војо Ђ. Срзентић

Кад орлови са брда полете
Да љепоте паштроске посјете,
Одмараше на Светом Стефану
Да одатле поруку пошаљу
И окупе славне Паштровиће,
На Дробноме пијеску све племиће,
Од Бога им заповјед пренијеше,
Да обичај наш чврсто чувате
И млађем га нараштају дате,
Да га чува и да нам га спаси,
Да се наше име не угаси.

ПАШТРОВСКА ПАНОРАМА

Војо Ђ. Срзентић

Црном Гором ниђе нема
Положаја ни планине,
Као што су Паштровићи
И паштровска славна села.
Од Бога је вама дато
Да чувате ово злато.
Ова лијепа панорама
Прецима је нашим дана,
Призната је она била
Од великих велесица.
Моћне силе, империје,
Суд паштровски најбољи је,
Којег ћемо ми признати
И до краја поштовати.
А јунаштво ваше славно
На бојишта доказано,
Мора бити поштовано
И печатом овјерено.

ФОТОГРАФИЈЕ
ИЗ ПОРОДИЧНОГ АЛБУМА

Кастіо Јањевац, Брда

Баба Анђица рођ. Вуковић, ђед Нико и отац Ђуро
Цариград, 1904. године

Ђед Нико Срзентић
почетак 20. вијека

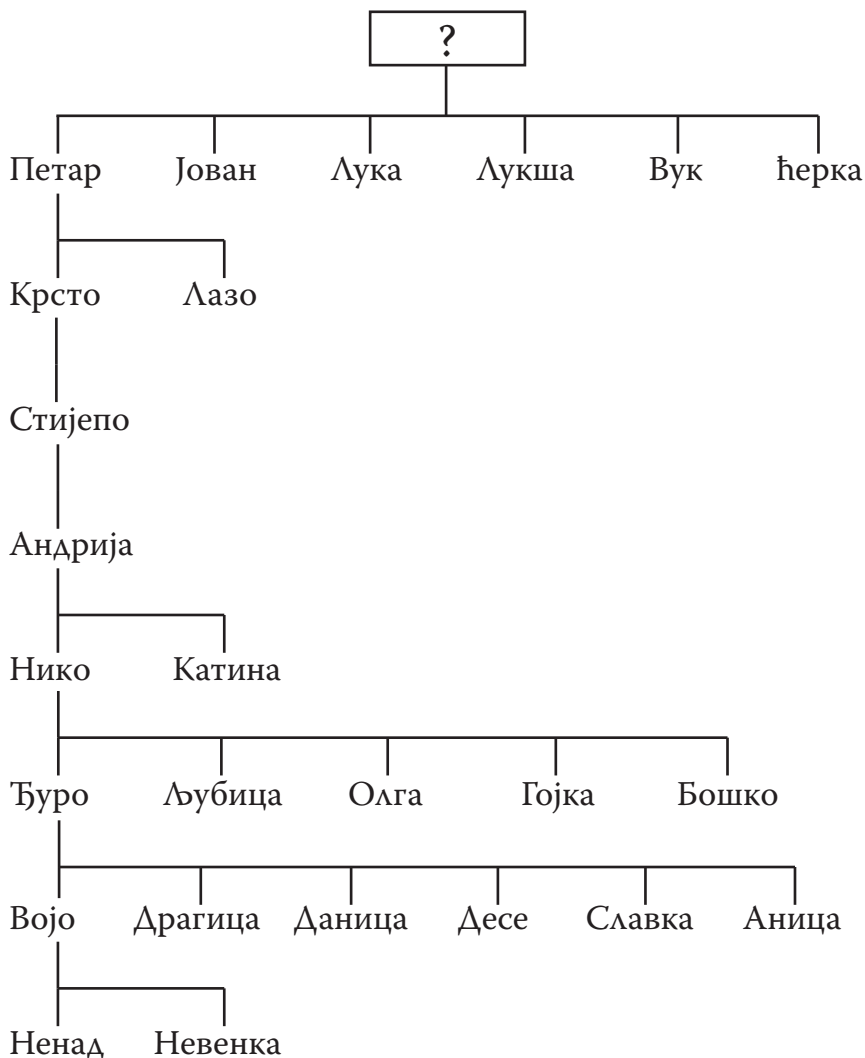
Војо Ђуров Срзентић
1976. година

Војо Ђуров Срзентић
2020. године

РОДОСЛОВ ВОЈОВИХ
ПРЕДАКА СРЗЕНТИЋА

БИЉЕШКА О АУТОРУ

Војо Срзентић рођен је 25. јуна 1944. у селу Брда изнад Петровца на Мору, од оца Ђура и мајке Љубице, рођене Санковић. Основну школу завршио је у Петровцу на Мору, а занатску на Цетињу, где је тренирао у боксерском клубу. Радни вијек провео је у сектору саобраћаја. Од младости су га интересовале пјесме, музика, приче, легенде, обичаји, прошлост и остало везано за паштровски завичај, посебно за родно село Брда. Као добар познавалац локалне традиције често је био казивач истраживачима. Године 2011. с Паштровићима Миодрагом Мијом Зеновићем, Јовом Митровићем и Жељком Рафаиловићем снимио је компактдиск „Паштровске пјесме: књига прва“, са укупно 14 традиционалних пјесама, који стиче изузетну популарност, посебно међу младима. Године 2019. са Јовом Митровићем и Жељком Рафаиловићем објављује другу књигу „Паштровских пјесама“ са 15 пјесама. „Да се не забораве Брда“ је његова прва књига у којој је сабрао сјећања и причања која је слушао у младости, традиционалне пјесме и приложио родослов и старе породичне фотографије. Тренутно је у пензији, живи у родном селу.

Издавач
Друштво за културни развој „Бауо“
Пејровац, на Мору

За издавача
Мила Медин

Уредник
Душан Медин

Рецензенти
Др Златица Марјановић
Рајко Јоличић

Лектура и коректура
Милена Давидовић

Дизајн
Марија Шолаја

Штампа
Бирограф, Земун

Тираж
200
(прво издање)

CIP – Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
ISBN 978-9940-9182-6-2
COBISS.CG-ID 14558980

